

Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi thăm Hoa Kỳ: Ý nghĩa biểu tượng và những kết quả thực tế

Lê Thị Hằng Nga*

Nhận ngày 11 tháng 8 năm 2023. Chấp nhận đăng ngày 18 tháng 10 năm 2023.

Tóm tắt: Trong ba ngày 21-24/6/2023, Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi đã có chuyến thăm cấp nhà nước đầu tiên đến Hoa Kỳ, đánh dấu “bước ngoặt” trong mối quan hệ đối tác giữa hai nền dân chủ lớn nhất thế giới. Với mục đích “mở rộng và củng cố” mối quan hệ “Đối tác Chiến lược Toàn cầu Toàn diện” Ấn Độ - Hoa Kỳ, Thủ tướng Modi đã có nhiều hoạt động quan trọng trong suốt chuyến thăm, bao gồm đối thoại song phương với Tổng thống J. Biden, phát biểu trước Quốc hội Hoa Kỳ, chủ trì sự kiện Ngày Quốc tế Yoga ở New York, gặp gỡ cộng đồng Ấn kiều... Thông qua sử dụng phương pháp tổng hợp và phân tích nguồn tài liệu sơ cấp và thứ cấp, bài viết sau đây khái quát và đánh giá ý nghĩa chuyến thăm Hoa Kỳ của Thủ tướng N. Modi. Bài viết¹ khẳng định, chuyến thăm Hoa Kỳ của Thủ tướng Modi không chỉ có ý nghĩa biểu tượng mà còn có nhiều kết quả thực tế, góp phần mở rộng và củng cố quan hệ Ấn Độ - Hoa Kỳ trên tất cả các lĩnh vực.

Từ khóa: Ấn Độ, Hoa Kỳ, chuyến thăm cấp nhà nước, Narendra Modi.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: On 21-24 June, 2023, the Indian Prime Minister (PM) Narendra Modi made his first State visit to the United States, marking a “turning point” in the partnership between the world’s two largest democracies. With the aim to “expand and strengthen” the India - US “Comprehensive Global Strategic Partnership”, PM Modi carried out many important activities during the visit, including having bilateral dialogue with the President J. Biden, address to the US Congress, hosting the International Yoga Day in New York, meeting with the Indian diaspora, etc. By using methods of synthesis and analysis of primary and secondary sources, this paper summarizes and evaluates the meaning of PM Modi’s visit to the US. The paper affirms that PM Modi’s visit to the US has not only symbolic meaning but also many practical results, reflected in the agreements signed between the two countries, contributing to expanding and strengthening India - US relation in all fields.

Keywords: India, The US, state visit, Narendra Modi.

Subject classification: Political science

1. Mở đầu

Các chuyến thăm Hoa Kỳ của nhà lãnh đạo nước ngoài có nhiều hình thức khác nhau. Đó có thể là các chuyến thăm riêng tư, thăm làm việc, thăm làm việc chính thức, thăm chính thức hoặc thăm cấp nhà nước – mỗi kiểu viếng thăm sẽ có những nghi thức ngoại giao riêng biệt. Một chuyến thăm cấp nhà nước là vinh dự cao nhất, được đi kèm với nghi thức 21 phát đại bác chào mừng, một bữa tiệc Quốc yến (bữa tối cà vạt trắng) và đôi khi là một bài phát biểu trước phiên họp chung của Quốc hội (Jeff M. Smith, 2023). Trong 75 năm quan hệ ngoại giao giữa Ấn Độ và Hoa Kỳ, chỉ có ba chuyến thăm cấp nhà nước của lãnh đạo Ấn Độ đến Hoa Kỳ: Tổng thống Sarvepalli Radhakrishnan năm 1963, Thủ tướng Manmohan Singh năm 2009 và Thủ tướng Narendra Modi năm 2023.

* Viện Nghiên cứu Ấn Độ và Tây Nam Á, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

Email: hangngadph@gmail.com

¹ Bài viết là sản phẩm thuộc đề tài nghiên cứu cấp cơ sở: “Chính sách đối ngoại của Ấn Độ đối với Hoa Kỳ dưới thời Thủ tướng Narendra Modi” (2023) do Viện Nghiên cứu Ấn Độ và Tây Nam Á chủ trì.

Ngày 21/6/2023, Thủ tướng N. Modi đã bắt đầu chuyến cấp nhà nước đầu tiên của ông và là chuyến thăm cấp nhà nước thứ ba của một lãnh đạo Ấn Độ đến Hoa Kỳ. Mục đích của chuyến thăm được cho là nhằm “mở rộng và củng cố” mối quan hệ giữa Ấn Độ và Hoa Kỳ. Trước chuyến thăm này, Thủ tướng Modi đã đến Mỹ nhiều lần. Có thể kể đến một số chuyến thăm như: Ngày 27-30/9/2014, Thủ tướng Modi đến Mỹ để tham dự và phát biểu tại phiên họp thứ 69 của Đại hội đồng Liên Hợp Quốc; cũng trong chuyến thăm này ông Modi đã có buổi tiếp xúc với đông đảo cộng đồng người Ấn tại Madison Square Garden, New York; gặp gỡ và mời gọi các nhà doanh nghiệp Mỹ tham gia chương trình “Make in India” do Chính phủ mới của ông phát động nhằm biến Ấn Độ trở thành một trung tâm sản xuất; Ngày 24-30/9/2015, Thủ tướng Modi đến Mỹ và tham dự cuộc họp của Đại hội đồng Liên Hợp Quốc năm 2015; Ngày 31/3-1/4/2016, Thủ tướng Modi đến Mỹ để tham dự Hội nghị thượng đỉnh về an ninh hạt nhân; Ngày 21-27/9/2019, Thủ tướng Modi đến Mỹ đã dự Hội nghị thường niên của Liên Hợp Quốc và có nhiều tiếp xúc song phương với Hoa Kỳ; trong chuyến thăm này, ông đã gặp gỡ và phát biểu trước hơn 5.000 người Ấn tại Mỹ tại sân vận động Houston; Ngày 23-25/9/2021, Thủ tướng Modi đến Mỹ tham gia hội nghị thượng đỉnh trực tiếp đầu tiên sau đại dịch Covid-19 giữa các nhà lãnh đạo Bộ Tứ (QUAD) tại Nhà Trắng, đồng thời phát biểu tại phiên họp thứ 76 của Đại hội đồng Liên Hợp Quốc tại New York.

Tuy nhiên, chuyến thăm ngày 21-24/6/2023 vừa qua thu hút sự quan tâm đặc biệt của truyền thông hai nước và các nhà quan sát, phân tích quốc tế bởi đó là chuyến thăm cấp nhà nước đến Mỹ đầu tiên của ông Modi, đánh dấu bước ngoặt quan trọng trong mối quan hệ giữa hai nước trong bối cảnh thế giới có nhiều diễn biến nhanh và khó đoán định (Vikas Pandey, BBC News, 2023).

Bài viết sau đây sử dụng nguồn tài liệu sơ cấp, là các phát biểu, văn bản chính thức được công bố trên trang web của Bộ Ngoại giao Ấn Độ và Nhà Trắng, Hoa Kỳ; và nguồn tài liệu thứ cấp, là các bài báo trên các phương tiện truyền thông Ấn Độ, Hoa Kỳ và quốc tế. Phương pháp nghiên cứu chủ yếu được sử dụng là tổng hợp và phân tích.

2. Khái quát những hoạt động chính của Thủ tướng Modi tại Hoa Kỳ

Thủ tướng N. Modi hạ cánh xuống sân bay Andrews Air Force Base của Hoa Kỳ ngày 20 tháng 6 năm 2023 và được đón bởi một nhóm người Ấn gốc Mỹ. Lịch trình các hoạt động chính của Thủ tướng Modi trong thời gian ở Mỹ như sau:

Ngày	Tên sự kiện	Nội dung nổi bật
Ngày 21/6/2023	Chủ trì lễ kỷ niệm Ngày Quốc tế Yoga tại trụ sở Liên Hợp Quốc ở New York; Tham dự quốc yến do Tổng thống J. Biden và Đệ nhất phu nhân Jill Biden chủ trì. Những tên tuổi lớn trong thế giới công nghệ và những nhà tỷ phú công nghiệp như Mukesh Ambani, CEO của Google Sunder Pichai và CEO của Apple Tim Cook đã được mời dự Quốc yến.	Lễ kỷ niệm này đã lập Kỷ lục Guinness thế giới về sự tham gia của nhiều người thuộc nhiều quốc tịch nhất. Tại buổi Quốc yến, Tổng Thống Biden đã nâng cốc chúc mừng và nói, (Ấn Độ, Hoa Kỳ) “hai quốc gia vĩ đại, hai người bạn lớn và hai cường quốc.” Hai nhà lãnh đạo bày tỏ niềm vui về mối quan hệ hữu nghị gắn bó giữa hai quốc gia trong kỷ nguyên mới. Ông Modi đã tặng nhiều món quà ý nghĩa cho Tổng thống và Đệ nhất phu nhân Hoa Kỳ, bao gồm một viên kim cương xanh được nuôi cấy trong phòng thí nghiệm và một hộp gỗ đàn hương được làm thủ công. Ông Biden cũng được tặng ấn bản đầu tiên của cuốn sách “Mười bộ Upanishads cơ yếu” (The Ten Principal Upanishads) từ năm 1937.

Ngày 22/6/2023	<p>Thủ tướng Modi được chào đón theo nghi thức tại Nhà Trắng; đối thoại cấp cao với Tổng thống J. Biden tại Nhà Trắng;</p> <p>Phát biểu trước phiên họp chung của Quốc hội Hoa Kỳ theo lời mời của người đứng đầu Quốc hội Hoa Kỳ - Chủ tịch Hạ viện Kevin McCarthy và Chủ tịch Thượng viện Chuck Schumer;</p>	<p>Thủ tướng Modi trở thành vị thủ tướng đầu tiên của Ấn Độ và là vị lãnh đạo thứ 3 trên thế giới có hai lần được mời phát biểu trước Quốc hội Hoa Kỳ. Bài phát biểu của ông đã kéo dài một giờ, lâu hơn so với lần phát biểu thứ nhất (45 phút) năm 2016.</p>
Ngày 23/6/2023	<p>Tham dự tiệc trưa do Phó Tổng thống Kamala Harris và Ngoại trưởng Antony Blinken chủ trì; tiếp xúc với các CEOs, các chuyên gia để thảo luận các cơ hội hợp tác và kinh doanh;</p> <p>Gặp gỡ nói chuyện với cộng đồng Ấn kiều tại Trung tâm Reagan vào buổi tối.</p>	<p>Ông Modi nói với cộng đồng Ấn kiều: “Cùng nhau, Ấn Độ và Hoa Kỳ không chỉ xây dựng các chính sách và thỏa thuận, chúng ta còn đang định hình cuộc sống, ước mơ và số phận.” “Mối quan hệ đối tác giữa Ấn Độ và Hoa Kỳ sẽ làm cho thế giới tốt đẹp hơn trong thế kỷ XXI. Tất cả các bạn đều đóng một vai trò quan trọng trong mối quan hệ đối tác này” (Indian Express, 2023).</p>
Ngày 24/6/2023	<p>Rời Hoa Kỳ đi Ai Cập, kết thúc chuyến thăm.</p>	<p>Trước khi rời Mỹ đi Ai Cập, Thủ tướng Modi đăng trên Twitter cá nhân của ông: “Khép lại một chuyến thăm Hoa Kỳ rất đặc biệt, nơi tôi tham dự rất nhiều chương trình và các cuộc tiếp xúc nhằm tạo thêm động lực cho mối quan hệ hữu nghị Ấn Độ - Hoa Kỳ. (Hai) quốc gia của chúng ta sẽ tiếp tục làm việc cùng nhau để biến hành tinh này (trở thành) nơi tốt đẹp hơn cho các thế hệ tương lai” (Indian Express, 2023).</p>

Nguồn: Tác giả tổng hợp

Như vậy, trong chuyến thăm ba ngày đến Hoa Kỳ, Ông Modi đã có nhiều hoạt động quan trọng, bao gồm các cuộc đối thoại và tiếp xúc với Tổng thống J. Biden, phát biểu trước Quốc hội Hoa Kỳ và giao lưu với các CEO hàng đầu của Thung lũng Silicon, chủ trì Ngày Yoga Quốc tế, tham dự Quốc yến, gặp gỡ cộng đồng người Ấn ở Hoa Kỳ. Những hoạt động này đem lại nhiều kết quả thực tế cho chuyến thăm, giúp nâng quan hệ Ấn Độ - Hoa Kỳ lên tầm cao mới, như được thể hiện trong Tuyên bố chung Hoa Kỳ - Ấn Độ sẽ được phân tích dưới đây.

3. Tuyên bố chung Hoa Kỳ - Ấn Độ

Văn bản quan trọng nhất được ký kết trong chuyến thăm Hoa Kỳ của Thủ tướng Modi là Tuyên bố chung Hoa Kỳ - Ấn Độ với độ dài 58 đoạn (The White House, 2023, Ministry of External Affairs, Government of India, 2023), thể hiện tầm nhìn rộng mở và toàn diện nhất về phát triển

trong lịch sử quan hệ song phương. Theo đó, Ấn Độ và Hoa Kỳ đồng ý về việc thúc đẩy mối quan hệ sâu rộng, tuyên bố rằng “không có góc nào của hoạt động kinh doanh của con người lại không được chạm đến trong mối quan hệ đối tác giữa hai quốc gia vĩ đại của chúng ta, mỗi quan hệ trải dài từ biển cả cho tới các vì sao”¹. Tuyên bố chung kêu gọi Pakistan hành động để đảm bảo rằng không có vùng lãnh thổ nào dưới sự kiểm soát của nước này được sử dụng để tiến hành các cuộc tấn công khủng bố, đồng thời bày tỏ sự quan ngại sâu sắc của hai nhà lãnh đạo đối với cuộc khủng hoảng ở Ukraine.

Theo thứ tự, Tuyên bố chung đề cập đến những khía cạnh quan trọng trong quan hệ Ấn Độ - Hoa Kỳ, bao gồm (i) thiết lập lộ trình quan hệ Đối tác Công nghệ cho tương lai (9 đoạn); (ii) đẩy mạnh quan hệ Đối tác Quốc phòng Thế hệ Mới (6 đoạn); (iii) thúc đẩy chuyển đổi Năng lượng Sạch (7 đoạn); (iv) làm sâu sắc thêm sự hội tụ chiến lược (12 đoạn); (v) thúc đẩy tăng trưởng toàn cầu (10 đoạn); và (vi) Trao quyền cho các thế hệ tương lai và bảo vệ sức khỏe của người dân (10 đoạn).

Về công nghệ, Tuyên bố chung khẳng định, công nghệ sẽ đóng vai trò chính trong việc làm sâu sắc mối quan hệ đối tác giữa hai nước. Tuyên bố chung nhắc đến lễ khánh thành Sáng kiến về Công nghệ quan trọng và mới nổi (Initiative on Critical and Emerging Technology - iCET) vào tháng 1/2023 như là dấu mốc quan trọng trong quan hệ Hoa Kỳ - Ấn Độ. Hai nhà lãnh đạo tái cam kết thúc đẩy một hệ sinh thái công nghệ mở, dễ tiếp cận và an toàn, dựa trên sự tin tưởng và tin cậy lẫn nhau nhằm củng cố các giá trị chung và thể chế dân chủ của hai nước. Hai nhà lãnh đạo cũng thiết lập một lộ trình để đạt được những giới hạn mới trong tất cả các lĩnh vực hợp tác không gian, bao gồm khoa học vũ trụ và công nghệ vũ trụ. Tuyên bố chung hoan nghênh quyết định của NASA (Hoa Kỳ) và ISRO (Ấn Độ) trong việc phát triển khuôn khổ chiến lược cho hợp tác đưa con người vào vũ trụ vào cuối năm 2023. NASA đã thông báo cung cấp chương trình đào tạo nâng cao cho các phi hành gia Ấn Độ tại Trung tâm Vũ trụ Johnson ở Houston, Texas, với mục tiêu thực hiện nỗ lực chung đến được Trạm Vũ trụ Quốc tế vào năm 2024. Để hỗ trợ việc thực hiện Chính sách Không gian của Ấn Độ năm 2023, các nhà lãnh đạo kêu gọi tăng cường hợp tác thương mại giữa khu vực tư nhân Hoa Kỳ và Ấn Độ trong toàn bộ chuỗi giá trị của nền kinh tế không gian và xử lý các vấn đề kiểm soát xuất khẩu và tạo điều kiện cho việc chuyển giao công nghệ.

Thứ nhất, Tổng thống Biden đánh giá cao việc Ấn Độ ký kết hiệp định Artemis (Artemis Accords), thúc đẩy tầm nhìn chung về khám phá không gian vì lợi ích của toàn nhân loại.

Thứ hai, Tổng thống Biden và Thủ tướng Modi hoan nghênh việc ký kết MoU về Chuỗi cung ứng Bán dẫn và Đối tác Đối mới sáng tạo (Semiconductor Supply Chain and Innovation Partnership) như là một bước tiến quan trọng trong việc điều phối chương trình khuyến khích bán dẫn của hai nước.

Thứ ba, hai nhà lãnh đạo cũng chia sẻ tầm nhìn về việc tạo ra hệ thống viễn thông an toàn và đáng tin cậy, chuỗi cung ứng đàn hồi và sự bao trùm kỹ thuật số toàn cầu. Để thực hiện tầm nhìn này, hai nhà lãnh đạo đã thành lập hai Lực lượng đặc nhiệm chung (Joint Task Forces) về viễn thông tiên tiến, tập trung vào Open RAN và nghiên cứu và phát triển công nghệ 5G/6G. Hai nhà lãnh đạo đồng ý về một tầm nhìn đầy tham vọng cho mạng 6G, bao gồm hợp tác tiêu chuẩn, tạo điều kiện tiếp cận các chipset để phát triển hệ thống, và thiết lập các dự án nghiên cứu và phát triển chung.

Thứ tư, Tuyên bố chung hoan nghênh việc thành lập Cơ chế Điều phối Lượng tử chung Ấn Độ - Hoa Kỳ (joint Indo - US Quantum Coordination Mechanism) để tạo điều kiện phối hợp giữa ngành công nghiệp, học thuật và chính phủ.

Thứ năm, hai nhà lãnh đạo hoan nghênh 35 hợp tác nghiên cứu phối hợp trong các công nghệ sáng tạo mới nổi, được tài trợ bởi Quỹ Khoa học Quốc gia Hoa Kỳ (NSF) và Bộ Khoa học và Công nghệ Ấn Độ (DST). Thứ sáu, hai nhà lãnh đạo cam kết phát triển hợp tác quốc tế chung về Trí tuệ Nhân tạo (AI) đáng tin cậy và có trách nhiệm, bao gồm AI tổng hợp, để thúc đẩy giáo dục AI và

¹ Tiếng Anh: “no corner of human enterprise is untouched by the partnership between our two great countries, which spans the seas to the stars”.

các sáng kiến về lực lượng lao động AI, thúc đẩy các cơ hội thương mại và giảm thiểu sự phân biệt đối xử và thiên vị. Hoa Kỳ cũng ủng hộ vai của lãnh đạo của Ấn Độ với tư cách là Chủ tịch Đối tác Toàn cầu về AI (Chair of the Global Partnership on AI). Hai nhà lãnh đạo hoan nghênh ý định tiếp tục đầu tư của Google thông qua Quỹ Số hóa Ấn Độ trị giá 10 tỷ USD, bao gồm những công ty mới khởi nghiệp của Ấn Độ. Thông qua Trung tâm Nghiên cứu AI của mình ở Ấn Độ, Google đang xây dựng các mô hình để hỗ trợ hơn 100 ngôn ngữ Ấn Độ. Như vậy, hợp tác công nghệ Ấn Độ - Hoa Kỳ trong tương lai bao gồm những khía cạnh đa dạng như không gian vũ trụ và không gian mạng, viễn thông, lượng tử, mạng lưới 6G, Trí tuệ Nhân tạo (AI)...

Về quốc phòng, Tuyên bố chung nhấn mạnh Quan hệ Đối tác Quốc phòng chính Hoa Kỳ - Ấn Độ (US-India Major Defense Partnership) là trụ cột của hòa bình và an ninh toàn cầu. Một mối quan hệ đối tác quốc phòng tiên tiến và toàn diện đã được xây dựng thông qua các cuộc tập trận chung, tăng cường hợp tác công nghiệp quốc phòng, Đối thoại cấp Bộ trưởng 2+2 hàng năm, và các cơ chế tham vấn khác. Tổng thống Biden và Thủ tướng Modi bày tỏ mong muốn đẩy nhanh hợp tác công nghiệp quốc phòng. Việc thông qua Lộ trình Hợp tác Công nghiệp Quốc phòng (Defense Industrial Cooperation Roadmap) được trông đợi sẽ cung cấp định hướng chính sách cho các ngành công nghiệp quốc phòng và cho phép hợp tác sản xuất các hệ thống phòng tiên tiến và hợp tác nghiên cứu, thử nghiệm... Theo Lộ trình Công nghiệp Quốc phòng, hai nước đồng ý hợp tác nhằm tạo cơ sở hạ tầng hậu cần, sửa chữa và bảo trì cho máy bay và tàu ở Ấn Độ. Hai nhà lãnh đạo hoan nghênh việc ký kết MoU mang tính bước ngoặt giữa General Electric và Hindustan Aeronautics Limited để sản xuất động cơ phản lực GE F-414 ở Ấn Độ, cho máy bay chiến đấu hạng nhẹ Mk2 của Hindustan Aeronautics Limited. Đây là sáng kiến tiên phong nhằm sản xuất động cơ F-414 ở Ấn Độ, giúp cho phép chuyển giao công nghệ động cơ phản lực của Hoa Kỳ nhiều hơn bao giờ hết. Hai nhà lãnh đạo cũng hoan nghênh việc thiết lập và triển khai Hệ sinh thái Tăng tốc Quốc phòng Hoa Kỳ - Ấn Độ (US-India Defense Acceleration Ecosystem) (INDUS-X). Là một mạng lưới các trường đại học, công ty khởi nghiệp, ngành công nghiệp và cơ quan nghiên cứu, INDUS-X sẽ tạo điều kiện đổi mới công nghệ quốc phòng chung và hợp tác sản xuất công nghệ quốc phòng tiên tiến giữa các ngành công nghiệp của hai nước.

Về hợp tác trong thúc đẩy chuyển đổi năng lượng sạch, Tuyên bố chung nhấn mạnh vai trò của hai nước như là những nhà lãnh đạo hành động vì khí hậu và năng lượng sạch của thế giới, đồng thời chia sẻ tầm nhìn chung và đầy tham vọng nhằm nhanh chóng triển khai năng lượng sạch trên quy mô lớn, xây dựng sự thịnh vượng kinh tế và giúp đạt được mục tiêu khí hậu toàn cầu. Hai nhà lãnh đạo nhấn mạnh Đối tác Hoa Kỳ - Ấn Độ trong Chương trình Nghị sự 2030 về Khí hậu và Năng lượng sạch (US-India Climate and Clean Energy Agenda 2030 Partnership) và Đối tác Năng lượng sạch Chiến lược (Strategic Clean Energy Partnership - SCEP) như là sự phản ánh của cam kết này. Hai nước đã nỗ lực phát triển các công nghệ lưu trữ năng lượng, bao gồm việc thiết lập một lực lượng đặc nhiệm mới trong khuôn khổ SCEP. Các nhà lãnh đạo hoan nghênh việc khai trương Nền tảng Hành động về Công nghệ năng lượng Tái tạo mới và mới nổi giữa Hoa Kỳ và Ấn Độ (US - India New and Emerging Renewable Energy Technologies Action Platform), giúp thúc đẩy hợp tác về hydro xanh, gió ngoài khơi và trên bờ, và các công nghệ mới nổi khác. Hai nhà lãnh đạo cũng nhấn mạnh vai trò quan trọng của năng lượng hạt nhân trong các nỗ lực khử cacbon hóa toàn cầu và khẳng định năng lượng hạt nhân là nguồn tài nguyên cần thiết để đáp ứng nhu cầu của hai nước về chuyển đổi năng lượng, khí hậu và an ninh năng lượng. Tuyên bố chung tái khẳng định sự ủng hộ của Hoa Kỳ đối với tư cách thành viên của Ấn Độ trong Nhóm các nhà cung ứng hạt nhân (Nuclear Suppliers Group) và cam kết tiếp tục hợp tác với các đối tác có cùng chí hướng để thúc đẩy mục tiêu này.

Về hợp tác đa phương ở cấp độ toàn cầu, Tuyên bố chung khẳng định, trật tự quốc tế dựa trên luật lệ phải được tôn trọng. Tổng thống Biden và Thủ tướng Modi bày tỏ quan ngại sâu sắc về

cuộc xung đột ở Ukraine và đau xót trước những hậu quả về nhân đạo khủng khiếp và bi thảm của nó. Hai nước cam kết tiếp tục hỗ trợ nhân đạo cho người dân Ukraine. Hai nhà lãnh đạo kêu gọi việc tôn trọng luật pháp quốc tế, các nguyên tắc của Hiến chương Liên Hợp Quốc, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ. Cả hai nước đều nhất trí về tầm quan trọng của việc tái thiết sau xung đột ở Ukraine. Hai nước tái khẳng định quyết tâm chống lại mọi nỗ lực đơn phương phá hoại hệ thống đa phương. Cả hai bên vẫn cam kết ủng hộ một chương trình cải cách toàn diện của Liên Hợp Quốc, bao gồm việc mở rộng các thể loại thành viên thường trực và không thường trực của Hội đồng Bảo an Liên Hợp Quốc (UNSC). Tổng thống Biden nhắc lại sự ủng hộ của Hoa Kỳ đối với tư cách thành viên thường trực của Ấn Độ trong UNSC được cải tổ và hoan nghênh việc Ấn Độ ứng cử làm thành viên không thường trực của UNSC nhiệm kỳ 2028-2029. Hai nhà lãnh đạo cũng cam kết thúc đẩy Quad như những đối tác vì lợi ích toàn cầu, hoan nghênh những tiến bộ của hiệp định Đối tác Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương về Nâng cao Nhận thức Hàng hải (Indo-Pacific Partnership for Maritime Domain Awareness). Hai nước tiếp tục hợp tác trong các vấn đề khu vực bao gồm Nam Á, Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương và Đông Á và sẽ cùng nhau khai mạc Đối thoại Ấn Độ Dương trong năm 2023. Hai nhà lãnh đạo nhắc lại cam kết lâu dài về một khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do, mở, bao trùm, hòa bình và thịnh vượng, tôn trọng toàn vẹn lãnh thổ, chủ quyền và luật pháp quốc tế. Hai bên nhấn mạnh tầm quan trọng của việc tuân thủ luật pháp quốc tế, đặc biệt như được phản ánh trong UNCLOS, và việc duy trì tự do hàng hải và hàng không, trong việc giải quyết các thách thức đối với trật tự hàng hải dựa trên luật lệ, bao gồm ở Biển Hoa Đông và Biển Đông. Hai bên cũng bày tỏ quan ngại sâu sắc về các vấn đề như tình hình ngày càng xấu đi ở Myanmar, các vụ phóng tên lửa đạn đạo gây bất ổn của Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên (DPRK), chủ nghĩa khủng bố toàn cầu và chủ nghĩa cực đoan bạo lực... Hai nhà lãnh đạo nhắc lại sự ủng hộ mạnh mẽ của họ đối với một nước Afghanistan hòa bình, an ninh và ổn định. Họ cũng mong muốn tăng cường quan hệ đối tác chiến lược lâu dài giữa các quốc gia I2U2 gồm Ấn Độ, Israel, UAE và Hoa Kỳ để thúc đẩy thị trường, xây dựng các giải pháp sáng tạo, toàn diện và dựa trên khoa học, nhằm tăng cường an ninh lương thực và năng lượng, cải thiện sự di chuyển của con người và hàng hóa trên khắp bán cầu, đồng thời tăng cường tính bền vững và khả năng phục hồi. Hai nước tái khẳng định các giá trị chung về tự do, dân chủ, nhân quyền, bao trùm, đa nguyên và cơ hội bình đẳng cho mọi công dân.

Về hợp tác kinh tế và thúc đẩy tăng trưởng toàn cầu, Tuyên bố chung khẳng định, với tư cách là hai trong số các nền kinh tế lớn nhất thế giới, Hoa Kỳ và Ấn Độ là những đối tác không thể thiếu trong việc thúc đẩy thịnh vượng toàn cầu và một trật tự kinh tế tự do, công bằng và dựa trên luật lệ. Tổng thống Biden hoan nghênh vai trò lãnh đạo của Ấn Độ trong nhiệm kỳ Chủ tịch G20 đang diễn ra, tạo luồng gió mới cho việc củng cố các thể chế đa phương và hợp tác quốc tế để giải quyết các thách thức toàn cầu. Hai nhà lãnh đạo thống nhất trong quyết tâm sử dụng G20 để thực hiện các ưu tiên chung cho Hội nghị Thượng đỉnh các nhà lãnh đạo G20. Hoa Kỳ mong đợi đến kỳ Chủ tịch G20 vào năm 2026. Hai nước thừa nhận tiềm năng của các phương pháp tiếp cận Cơ sở Hạ tầng Công cộng Kỹ thuật số (DPI) để tạo điều kiện cho các nền kinh tế kỹ thuật số mở và bao trùm. Hai bên sẽ khám phá việc phát triển quan hệ Đối tác Hoa Kỳ - Ấn Độ về Phát triển Kỹ thuật số Toàn cầu (US - India Global Digital Development Partnership). Hai nhà lãnh đạo cam kết theo đuổi nỗ lực đầy tham vọng của việc củng cố các Ngân hàng Phát triển Đa phương (MDBs) để giải quyết những thách thức chung toàn cầu trong thế kỷ XXI. Hai nhà lãnh đạo tái khẳng định rằng, Khuôn khổ Kinh tế Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (IPEF) là một trụ cột quan trọng trong các nỗ lực hợp tác chung của hai nước nhằm xây dựng khả năng phục hồi trong các chuỗi cung ứng, khai thác chuyển đổi về năng lượng sạch và đẩy nhanh tốc độ phát triển kinh tế của hai nước thông qua các nỗ lực chống tham nhũng, thực hành quản lý thuế hiệu quả và các biện pháp nâng cao

năng lực. Tuyên bố chung khẳng định, quan hệ đối tác thương mại và đầu tư Ấn Độ - Hoa Kỳ là động lực cho tăng trưởng toàn cầu, với thương mại song phương vượt 191 tỷ USD vào năm 2022. Nhấn mạnh thiện chí và sự tin tưởng của hai nước trong giải quyết các vấn đề thương mại, hai nhà lãnh đạo hoan nghênh việc giải quyết sáu vấn đề tranh chấp nổi bật liên quan đến WTO giữa hai nước thông qua các giải pháp hai bên cùng đồng thuận cũng như sự hiểu biết của hai bên về tiếp cận thị trường liên quan đến một số sản phẩm có ý nghĩa quan trọng đối với quan hệ thương mại song phương. Hai nhà lãnh đạo cũng thừa nhận vai trò thiết yếu của các doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa (MSMEs) trong việc thúc đẩy tăng trưởng bao trùm, mở rộng xuất khẩu và thúc đẩy việc làm trên khắp các thành phố, thị trấn và khu vực nông thôn của hai nước. Hai nhà lãnh đạo hoan nghênh thỏa thuận mang tính lịch sử của Air India với Boeing trong việc mua hơn 200 máy bay do Mỹ sản xuất. Việc mua hàng này sẽ hỗ trợ hơn một triệu việc làm cho người Mỹ trên 44 tiểu bang và đóng góp vào nỗ lực không ngừng nhằm hiện đại hóa lĩnh vực hàng không dân dụng ở Ấn Độ. Boeing đã công bố khoản đầu tư 100 triệu USD vào cơ sở hạ tầng và các chương trình đào tạo phi công ở Ấn Độ, hỗ trợ nhu cầu tuyển dụng 31.000 phi công mới của Ấn Độ trong 20 năm tới.

Ngoài ra, Tuyên bố chung đề cập đến các vấn đề giáo dục, giao lưu nhân dân và bảo vệ sức khỏe cho người dân hai nước. Tuyên bố chung cho biết, hiện nay sinh viên Ấn Độ du học tại Mỹ đang trên đà phát triển mạnh và có xu hướng sớm trở thành cộng đồng du học sinh lớn nhất ở Mỹ. Hai bên dự định mở các tổng lãnh sự quán mới trên lãnh thổ của nhau. Hoa Kỳ dự định mở tổng lãnh sự mới tại các thành phố Bengaluru và Ahmedabad của Ấn Độ. Ấn Độ sẽ sớm xúc tiến vận hành tổng lãnh sự quán mới tại Seattle vào cuối năm nay, và mở thêm hai tổng lãnh sự mới tại những địa điểm do hai bên thống nhất. Tổng thống Biden và Thủ tướng Modi nhấn mạnh sự hợp tác tích cực và mang tính lịch sử của hai nước trên một loạt các lĩnh vực y tế. Hai nhà lãnh đạo khuyến khích sự hợp tác sâu hơn để đảm bảo chuỗi cung ứng ngành dược; thúc đẩy hợp tác về sự chuẩn bị cho đại dịch, được hỗ trợ bởi việc đào tạo về dịch tễ học; tăng cường phòng thí nghiệm và giám sát điểm đầu vào; quy định và an toàn về thực phẩm... Hai nhà lãnh đạo cũng khuyến khích việc thiết lập chức danh Tamil Studies Chair tại Đại học Houston và Vivekananda Chair tại Đại học Chicago để thúc đẩy nghiên cứu và giảng dạy về lịch sử và văn hóa Ấn Độ.

Như vậy, có thể thấy Tuyên bố chung Hoa Kỳ - Ấn Độ phản ánh tất cả các khía cạnh sâu rộng của quan hệ Ấn Độ - Hoa Kỳ, thể hiện tầm nhìn “toàn cầu” “toàn diện” của mối quan hệ trong đó những trụ cột ưu tiên được đề cập là hợp tác về công nghệ, quốc phòng, năng lượng sạch, sau đó mới đến khía cạnh kinh tế, giáo dục, y tế, giao lưu văn hóa và nhân dân.

4. Ý nghĩa biểu tượng và những kết quả thực tế: một số nhận định

Chuyến thăm chính thức Hoa Kỳ của Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi được giới phân tích đánh giá là hiệu quả và thành công, khẳng định sự trỗi dậy của cường quốc Ấn Độ về kinh tế và ngoại giao. Trọng tâm cốt lõi của chuyến thăm là những thỏa thuận an ninh, công nghệ, thương mại giữa hai quốc gia. Trong suốt chuyến thăm, Thủ tướng Modi truyền tải thông điệp thể hiện sự sẵn sàng của Ấn Độ trong tăng cường quan hệ đối tác với Mỹ và khuyến khích liên kết chặt chẽ hơn các chuỗi cung ứng trong các ngành công nghiệp truyền thống cũng như các ngành công nghệ mới nổi và quan trọng.

Động cơ của Hoa Kỳ khi tăng cường quan hệ với Ấn Độ được cho là mang tính chiến lược: Hoa Kỳ cần sự hợp tác của Ấn Độ để kiềm chế sự trỗi dậy của Trung Quốc và mang tính kinh tế: Ấn Độ hiện nay đã vượt Trung Quốc trở thành quốc gia đông dân nhất thế giới, là một thị trường khổng lồ cho hàng xuất khẩu, vũ khí quân sự và công nghệ cao của Hoa Kỳ. Bên cạnh đó, gần ba triệu cộng đồng người Ấn tại Mỹ hiện nay được coi là một trong những cộng đồng giàu có nhất và

có ảnh hưởng nhất tại Hoa Kỳ, với sự hiện diện ở nhiều thành phố lớn trên khắp cả nước, là cộng đồng có tay nghề cao và là một lực lượng chính trị mạnh trong các cuộc bầu cử ở Mỹ. Về phía Ấn Độ, nước này chia sẻ với Hoa Kỳ mối quan ngại về sự trỗi dậy của Trung Quốc. Theo Ashley Tellis, nhà nghiên cứu cao cấp tại Carnegie Endowment, “Hoa Kỳ và Ấn Độ chia sẻ mục tiêu không có một châu Á do Trung Quốc thống trị, hoặc một khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương phải chịu sức ép và tính quyết đoán của Trung Quốc” (Charmaine Jacob, CNBC, 2023). Theo Lê Văn Cương (VTC Now, 2023), Hoa Kỳ thúc đẩy quan hệ với Ấn Độ vì 2 lý do: Thứ nhất, Ấn Độ có sức mạnh nội tại (một quốc gia khổng lồ về nhân khẩu học, công nghệ, quân sự, kinh tế...); Ấn Độ có vị trí địa lý chiến lược ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương; Thứ hai, quan hệ Ấn Độ - Trung Quốc thường xuyên trục trặc, có thể nói là ở trạng thái “đối đầu”, mà theo châm ngôn Ấn Độ thì trong quan hệ hai nước, “không có bà mối nào làm việc tốt hơn khi có kẻ thù chung”. Như vậy, Hoa Kỳ thúc đẩy quan hệ với Ấn Độ bởi vì trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, khó có thể tìm được quốc gia nào khác có đủ thế và lực như Ấn Độ để giúp Hoa Kỳ tăng khả năng cạnh tranh với Trung Quốc.

Đồng thời, trong bối cảnh khủng hoảng Nga - Ukraine, Ấn Độ mong muốn giảm sự phụ thuộc vào vũ khí của Nga, đối tác quốc phòng truyền thống của Ấn Độ. Ấn Độ và Nga từ lâu đã chia sẻ mối quan hệ bền vững, trong đó Ấn Độ phụ thuộc nhiều vào Nga về dầu mỏ và vũ khí quân sự. Theo Reuters, Ấn Độ là khách hàng mua vũ khí lớn nhất thế giới của Nga, chiếm khoảng 20% đơn đặt hàng hiện tại của Nga (Charmaine Jacob, CNBC, 2023). Nhiều học giả Ấn Độ cho rằng, việc quá phụ thuộc vào một quốc gia là không tốt, và mặc dù sự phụ thuộc vào Nga đã giảm từ 80% trong những năm 1990 xuống còn khoảng 65% như hiện nay, sự phụ thuộc này vẫn còn lớn (Charmaine Jacob, CNBC, 2023). Do ảnh hưởng của chiến tranh ở Ukraine, Nga không thể gửi vũ khí phòng thủ quan trọng mà họ đã hứa với Ấn Độ, buộc quân đội Ấn Độ phải tìm đến những nước khác - chẳng hạn như Mỹ - để có được nguồn cung. Theo Lê Văn Cương (VTC Now, 2023), mục đích quan trọng nhất trong chuyến thăm Hoa Kỳ của thủ tướng Modi liên quan đến quân sự quốc phòng. Ấn Độ cần phải mở rộng hợp tác quốc phòng với Hoa Kỳ bởi vì, thứ nhất, nguồn cung cấp vũ khí từ Nga đang gặp khó khăn do Nga đang vướng vào cuộc xung đột với Ukraine; thứ hai, Trung Quốc cũng mua vũ khí của Nga, việc hai quốc gia đối đầu nhau sử dụng cùng một loại vũ khí là hoàn toàn bất lợi.

Chuyến thăm Hoa Kỳ của Thủ tướng Modi lần này được cho là mang tính bước ngoặt lịch sử giữa hai cường quốc, thắt chặt hơn nữa mối quan hệ “dưới đồng minh và trên bạn bè”, tạo nên dấu ấn đặc biệt trong lịch sử mối quan hệ giữa hai quốc gia. Theo Harsh V. Pant, chuyên gia tại Observer Research Foundation, một cơ quan nghiên cứu có trụ sở tại Delhi, “Đây là một chuyến thăm rất quan trọng, nó vừa thể hiện sự tiếp cận của Ấn Độ với Hoa Kỳ cũng như việc Hoa Kỳ tiếp cận với Ấn Độ”. Mối quan hệ giữa Ấn Độ và Hoa Kỳ đang ở thời điểm bước ngoặt và mối quan hệ này đã được cải thiện trong thập kỷ qua. Tổng thống Biden mới chỉ tổ chức hai chuyến thăm cấp nhà nước trong nhiệm kỳ của mình, chuyến thăm đầu tiên với người đồng cấp Pháp Emmanuel Macron vào tháng 12/2022 và chuyến thăm thứ hai với Tổng thống Hàn Quốc Yoon Suk Yeol vào tháng 4/2023. Vì vậy, chuyến thăm này của Thủ tướng Modi có ý nghĩa biểu tượng, thể hiện cam kết vững chắc nhằm làm sâu sắc thêm mối quan hệ và tiềm năng to lớn của hai nước trong hợp tác giữa bối cảnh thách thức toàn cầu. Đối với nhiều người ở Ấn Độ và Mỹ, chuyến thăm là minh chứng cho lời hứa và sự kỳ vọng cao về tương lai hợp tác Hoa Kỳ - Ấn Độ - một sự hợp tác vì sự thịnh vượng chung. Theo ông Pant, Hoa Kỳ coi Ấn Độ là một đối tác mà họ có thể tin cậy, nhưng quan hệ đối tác giữa hai nước là một mối quan hệ rất khác vì Ấn Độ không phải là một đồng minh của Hoa Kỳ. Theo lời ông Pant, “Hoa Kỳ không quen với việc có các đối tác không phải là đồng minh, nhưng sẵn sàng nhìn nhận mối quan hệ đối tác của mình với Ấn Độ theo một cách khác - một đối tác có tư duy khá độc lập nhưng sẽ giúp ích cho các ưu tiên của Mỹ” (Charmaine Jacob, CNBC, 2023).

5. Kết luận

Có thể nói, chuyến thăm đến Hoa Kỳ kéo dài ba ngày từ 21-24/6/2023 của Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi chuyến thăm mang tính lịch sử, đánh dấu bước ngoặt trong quan hệ song phương Ấn Độ - Hoa Kỳ, giúp “củng cố mối quan hệ dựa trên các giá trị chung về dân chủ, sự đa dạng và tự do”. Chuyến thăm vừa mang tính biểu tượng, đánh dấu cột mốc mới trong quan hệ hai nước, vừa có những kết quả thực tế được thể hiện ở Tuyên bố chung và nhiều thỏa thuận về an ninh, quân sự và thương mại được ký kết. Thủ tướng Modi đã có một chuyến đi thành công với nhiều hoạt động ý nghĩa, bao gồm chủ trì lễ kỷ niệm Ngày quốc tế Yoga, tham dự Quốc yến, gặp gỡ song phương với Tổng thống Mỹ, phát biểu trước Quốc hội và cộng đồng người Ấn ở Hoa Kỳ.

Tài liệu tham khảo

Charmaine Jacob. (2023). India's Modi is on a landmark visit to the U.S. Here's what to expect. 20 June 2023. *CNBC*.

Indian Express. (June 27, 2023). PM Modi's US visit ends: Here are some highlights.

<https://indianexpress.com/article/india/pm-modi-us-biden-indian-american-white-house-yoga-day-8683436/>

Jeff M. Smith. (June 16 2023). Modi's State Visit to the U.S.: Five wish list.

<https://www.heritage.org/asia/commentary/modis-state-visit-the-us-five-wish-list-items>

Ministry of External Affairs. (2023). *Government of India. India - USA Joint Statement during the Official State visit of Prime Minister, Shri Narendra Modi to USA*. <https://mea.gov.in/bilateral-documents.htm?dtl/36711/IndiaUSA+Joint+Statement+during+the+Official+State+visit+of+Prime+Minister+Shri+Narendra+Modi+to+USA>

The White House. (2023). *Joint Statement from the United States and India*. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/06/22/joint-statement-from-the-united-states-and-india/#:~:text=President%20Biden%20and%20Prime%20Minister,milestone%20in%20U.S.%20India%20relations>

Vikas Pandey. (21 June 2023). Modi US visit: Why Washington is rolling out the red carpet for Indian PM. *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-65947363>

VTC Now (22/6/2023). *Tướng Lê Văn Cương: Mỹ lôi kéo Ấn Độ vì xem Trung Quốc là đối thủ lớn nhất*. <https://www.youtube.com/watch?v=6kuC0zgSVHk>